

SF

ericanas

Sergej
Lukjanenko

ŠVARRAŠTIS

432 PASAULINĖS FANTASTIKOS AUKSO FONDAS

Knygute.lt

Sergej Lukjanenko
ŠVARRAŠTIS

Mokslinės fantastikos romanas

NAUJAUSIAS MEISTRO BESTSELERIS!

Iš pradžių perskaitėme "JUODRAŠTĮ", romaną, kuris užvaldė šimtų tūkstančių žmonių širdis ir protus.

Nūn žmogus, ištrintas iš šio pasaulio, vargais negalais sugebėjo sutraukti grandines, priklausčiusias jį prie kito pasaulio.

Žmogus lyg ir laisvas tačiau buvę valdovai nepalauja jį medžioti.

Likimo "JUODRAŠTIS" parašytas ir perskaitytas.

Išmušė "ŠVARRAŠČIO" valanda...

Iš rusų kalbos vertė NIDA JAKUBAUSKAITĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
432 tomas. Serija įkurta 1990m.

Сергей Лукьяненко - ЧИСТОВИК
Москва, АСТ, 2007

Copyright © by Sergej Lukjanenko, 2007

Cover art copyright © Tara McGovern, 1996

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2008
Elektroninė versija © Knygute.lt, 2011

1

Geležinkelio stotis - metamorfozių vieta. Mes įlipam į traukinį ir nebesam savimi. Nuo šiol mūsų kita praeitis ir kita ateitis priešaky. Atsitiktiniam pakeleiviui mes pasiryžę išpasakoti viską, kas mums yra atsitikę, ir netgi tai, ko mums niekada atsitikę nebuvo. Sprendžiant iš kalbų traukiniuose, pasaulyje nėra nei nuobodžių žmonių, nei neįdomių biografijų.

Už tai aš taip mėgstu traukinius.

Net tuos, kurie važiuoja į pietus.

Beje, kupė nustebino netikėta, Ukrainos traukiniams visai nebūdinga, švara ir tvarka. Ant grindų patiestas kilimėlis, ant staliuko - balta servetėlė ir plastmasinės gėlytės vazelėje, į kurią nežinia kodėl pripilta vandens. Pilka, bet vis dėlto švari, patalynė buvo jau apvilкта. Virš lango ant metalinio laikiklio kabėjo televizorius - ne plokščias, kaip, atrodytų, protingiau, o pilvotas kineskopinis, tačiau vis tiek...

Taip, dviviečių kupė vagonas turi savo pranašumą. Ne tik todėl, kad kupė - tik vienas kaimynas, bet ir šiaip - komforto čia daugiau.

Užmetęs krepšį ant lentynos, aš privėriau kupė duris ir išėjau į peroną. Po kojomis žliug-

sėjo sniego bei purvo košė. Pūtė šlapias vėjas - oras visai ne kaip Maskvoje, taip būna greičiau žiemą prie jūros, kur nors Jaltoje ar Sočy. Pietų traukinys tartum atvilko paskui save sūrią šilumą. Aš užsirūčiau. Šalia mindžikavo vagono palydovės, garsiai kalbėdamosi suržiku¹, keikė kažkokią Verką, aptarinėjo visas jos palaido elgesio smulkmenas.

Bilietus į miegamąjį vagoną aš paėmiau ne iš per didelės meilės patogumams. Tiesiog nebėliko nei keturviečių kupė, nei plackartinių. O atidėlioti kelionės nenorėjau. Jutau - jeigu sugaišiu dar bent vieną dieną, tai niekur neišvažiuosiu. Gana jau man nuotykių.

Ar dar ne?

Kol aš rūčiau, į vagoną įlipo keli keleiviai. Įdomu, ar kuris nors iš jų bus mano kaimynas? Pavyzdžiui, ta laiba didžiaakė mergina su akinukais plonuose rėmeliuose? Oi, nemanau... Gal mano amžiaus vyrukas griežtu apsiaustu ir su brangiu aliumininiu lagaminu rankoje? Irgi

¹ Suržikas (ukr. "suržik") - duona iš įvairių rūšių miltų, pvz., rugių ir kviečių) negryna kalba, ukrainietišku, rusišku ir lenkišku žodžių kratinys, paplitęs Rusijos, Ukrainos bei Moldavijos pasienyje, kai kuriose Baltarusijos srityse.

abejoju. Pašaipūs geležinkelio dievai tikriausiai skirs man aną kretantį, pusaklį, nuolat kosčiojantį seneliuką. Arba atsitiks blogiausia, kas tik įmanoma traukinyje - gausiu štai tą jauną moterį su metų amžiaus vaikeliu ant rankų. Ar jums teko būti kupė, kai keičiami vystyklai? Ypač jeigu mažyliui nuo kratymo ir neįprasto maisto suskaudo pilvuką? O juk ventilaciją šita puiki moteris privers išjungti iš karto, kad kūdikis neperšaltų...

Kamuojamas negerų nuojautų, aš grįžau į savo kupė. Ir pamačiau, kad šį kartą man vis dėlto pasisekė. Nors ir ne mergina su akinukais, bet vis bendraamžis. Jau spėjęs ištraukti iš savo stilingo lagamino butelį alaus.

- Labas vakaras. Saša. - Jis atsistojo ir be tolimesnių ceremonijų ištiesė man ranką.

- Labas vakaras. Kirilas.

- Jūs ne prieš? - Saša žvilgsniu parodė į butelį.

- Prašom, prašom. - Nuo jo manieros bendrauti aš staiga pasijutau nejaukiai. *Yuppie* kažkoks. Nors iš tikrųjų - ne. Jis greičiau buvo panašus į tuos dykaduonius, kurie vadina save jaunais politikais - jie nuolat arba patys rengia mitingus, arba gadina svetimus, o dažniausiai

tiesiog riejasi internete kaip suvaikėjusios bobutės tramvajuje.

Jeigu taip, tai manęs laukia linksmas vakaras! Jaunieji politikai nė akimirkos nepasėdi ramiai, jų politinis aktyvumas visada padidėjęs.

- Norėjau jus pavaišinti. - Saša ištiesė man butelį. Oho. Geras angliškas elis, ne importinis Rusijoje išpilstytas alus ir ne mūsų brolių ukrainiečių aludarinės kūrybos vaisius.

- Ačiū. - Aš neatsisakinėjau. Atsisėdau ant savo gulto. Mano pakeleivis tuo tarpu susikaupęs iškraustinėjo krepšį - dienos šviešą išvydo dar penki buteliai alaus, basturma², gabalas sūrio, pistacijos. Ir jokių nutįsusių treningų bei guminių šlepečių, kuriomis taip mėgsta puoštis traukiniuose kai kurie piliečiai. Vos žvilgtelėjęs į Sašą buvo aišku, kad iki šlepečių viešoje vietoje jis nenusiris niekada. Idealiai nusiskutęs. Apsikirpęs - lyg ką tik nuo podiumo. Tamsiai mėlynas plonos vilnos kostiumas atrodė labai brangus, o kainavo tikriausiai dar brangiau.

Prie kostiumo nepratę žmonės paprastai pur-

² Basturma - vytinta jautienos išpjova.

to galvą kaip žuvys - atsargiai, kad nereikėtų atrišinėti mazgo ir galima būtų tiesiog nusinerti nuo kaklo kilpą. Ne, Saša taip nepasielgė - jis tvarkingai nusirišo nepriekaištingai prie marškinių spalvos priderintą kaklaraištį, ištraukė iš krepšio specialų futliarą, apvilko juo kaklaraištį ir pakabino ant kabyklos. Švarkui, žinoma, irgi atsirado specialus dėklas su įtaisytu pakabu. Kojinėms jis irgi tikriausiai ką nors turėjo...

Aš pasislinkau prie lango - kaip tik tą akimirką, kai peronas krūptelėjo ir pradėjo plaukti pro šalį. Aš pajudėjau link Charkovo. Ko man ten prireikė? Negana praėjusios savaitės nuotykių? Kokios dar savaitės... per praėjusią parą manęs tris kartus vos nenužudė!

- Maskvietis? - paklausė Saša.

- Ką? - Susimąstęs aš ne iš karto supratau jo klausimą. - Taip, maskvietis.

- Aš irgi, - lyg atsiliepdamas į slaptažodį tarstelėjo pakeleivis.

- Veršlas? - paklausiau aš. Iš tikrųjų man jo reikalai visai nerūpėjo. Bet reikia juk kaip nors palaikyti pokalbį, tuo labiau kai pašnekovas vaišina alumi.

- Kaip čia pasakius... ne visai. - Saša, rodos,

susimąstė. - Bet galimai ir taip pavadinti.

- Politika? - jau visai niūriai pasidomėjau aš.

- Tam tikra prasme. - Saša nusijuokė. - Nors jūs visiškai teisingas, Kirilai. kažkas per vidurį tarp politikos ir verslo. Esu valstybės tarnautojas. Biurokratauju, taip sakant, po truputį! Politinėmis kvailystėmis, aišku, neužsiimu. Tai politikų darbas. O mūsų darbas - kad valstybė gyventų, traukiniai važinėtų, derlius augtų, valstybės sienos būtų saugomos! Tarybiniais laikais buvo sakoma "funkcionierius".

Aš gurkštelėjau dar alaus ir pastačiau butelį. Funkcionierius, sakai...

- O jūs dirbat ar mokotės, Kirilai? - paklausė Saša. Šito jau buvo per daug. Iš žmogaus, kuris jeigu ir buvo už mane vyresnis, tai daugią daugiausia metas, išgirsti maloningą klausimą "dirbat ar mokotės"?

- Laikinai bedarbis, - pasakiau aš.

- Reikia sakyti "šiuo metu ieškau darbo", - pataisė mane Saša. - Tai geriau skamba, patikėkit. O kuo dirbot?

- Funkcionalu, - irzliai burbtelėjau aš. Ne, bet tai juk kokiam akiplėšai reikia būti, kad mokytum nepažįstamą žmogų! Šitas akiplėšiškumas - tai, matyt, tokia valdininkų savybė. "Biurok-

ratauju po truputį"! Kad traukiniai augtų ir derlius važinėtų...

- Kokių funkcionalų, jeigu ne paslaptis? - paklausė Saša - ir aš staiga išgirdau neapsimestinį susidomėjimą jo balse. - Niekad neteko sutikti funkcionalų, galinčių laisvai keliauti!

Mes pažiūrėjom vienas į kitą. Man smilkinuose sutvinkčiojo pulsas.

- Jūs žinot apie funkcionalus? - paklausiau aš.

- Aišku, žinau, - ramiai atsakė Saša. - Neprilygstami kokio nors darbo meistrai, užtat prišti prie savo funkcijos. Negali pasitraukti nuo jos toliau kaip dešimt-penkiolika kilometrų. Mane apkirpinėja kirpėjas funkcionalas.

- Tai jūs žinot apie funkcionalus? - bukai pakartojau aš. O ko aš stebiuosi? Vis dėlto dirbau funkcionalu-muitininku kelias dienas - per mano bokštą tarp dviejų pasaulių šmirinėjo ir politikai, ir verslininkai, ir kažkokie jauni estrados žvaigždūnai su gaujomis draugų. Manęs inspektuoti buvo atėję politikas su humoristu. Pakankamai daug žmonių, kad suprastum - Maskvoje apie funkcionalus žino keli šimtai eilinių piliečių. Gal net keli tūkstančiai. Tie, kurie priklauso aukščiausiams valdžios, verslo

ir masinės kultūros ešelonams, žino paslaptį. O šitas jaunikaitis ne toks paprastas, iš karto matyti...

Saša nusijuokė:

- Žinau, žinau! Kaip dar galiu jums tai įrodyti? Norit, išvardysiu visas Maskvoje esančias muitines?

- Geriau paminėkit kelis svetimus pasaulius, kuriuose lankėtės.

- Verozas! - tučtuojau pasakė Saša.

- Nėra tokio pasaulio! - apsidžiaugęs atkirtau aš.

- Kaip tai nėra? Ten juk miestai-valstybės. Kur feodalizmas toks juokingas, su garo mašinomis... - Jis spragtelėjo pirštais. - Kur Nutas, Kingimas, Ganczeris...

Aš linktelėjau. Taip, žinoma. Iš mano muitinės buvo durys į miestą-valstybę Kingimą. Labai malonus miestas. Bet be jo yra dar tūkstančiai kitų miestų-valstybių...

- Tikiu, - pasakiau aš.

- Dar Draustinis, - toliau vardino Saša. - Dar...

- Tikiu, tikiu... - Aš vėl gurkštelėjau alaus. - Taip. Netikėta kažkaip.

- Tai koks jūs funkcionalas? - vis taip pat ge-

ranoriškai pasidomėjo Saša. - Atleiskit, jeigu aš per daug įkyrus, jeigu jūs nenorite atsakyti...

- Muitininkas, - prisipažinau aš. Netikslindamas, kad jau buvęs.

- Ir jūs galite keliauti?

- Taip.

- Fantastika! - Pats funkcionalų egzistavimas Sašos visai nestebino. - Ką gi, už tai ne nuodėmė ir po stikliuką... ar kaip?

Jis įkišo ranką į lagaminą ir fokusininko gestu ištraukė plokščią buteliuką "Martell".

Aš papurčiau galvą.

- Ačiū. Neverta. Muitinė paryčiais.

Saša nusijuokė.

- O jūs juokus mėgstat! Funkcionalas, kuris bijo muitinės... - Jis staiga surimtėjo. - Sienos, muitinės... vis statom ir statom sienas. Paprastiesiems žmonėms vargas, o banditams vis tiek ne kliūtis... kam to reikia, ką?

Keista. Ir kalbėjo jis tartum nuoširdžiai, ir aš jo žodžiams visiškai pritariau. Bet skambėjo viskas kažkaip dirbtinai, lyg iš tribūnos. Nejučia prisiminiau politiką Dimą.

Nejaugi profesija uždeda jiems visiems vieną antspaudą?

- Niekam nereikia, - vis dėlto pritaričiau aš.

- Štai imkim, pavyzdžiui, Verozą - jis visas kaip iš lopų sudurstytas, o tikrų sienų beveik nėra, - toliau dėstė Saša, meilingai pjaustydamas basturmą. - Toks mielas, jaukus pasauliukas... žinot, aš kartais susimąstau, ar nepersikrausčius man tenai?

- Sakykit, o kaip jūs sužinojot apie funkcionalus? - paklausiau aš. - Apie kitus pasaulius?

- Pagal pareigas privaloma. - Vyrukas plačiai nusišypsojo. - Kai tapau Piotro Petrovičiaus referentu, jis man viską ir paaiškino. Pats suprantat, pareigos reikalauja būti su šefu visur!

Man pasirodė, kad šitos jo tirados esmė buvo "Piotro Petrovičiaus referentu". Čia jau tikrai buvo atpažinimas pagal sistemą "savas ar svetimas". Tartum savaiame suprantama, kad funkcionalas privalo žinoti... ir sureaguoti.

- Kaip jis? - paklausiau aš, net netikslindamas, kas būtent. - Pasveiko?

Negirdėtam-neregėtam Piotruui Petrovičiui, kuriam pagal užimamas pareigas privaloma turėti referentą, tikriausiai ne mažiau kaip penkiasdešimt. O tokio amžiaus žmonės, ypač tarp verslo ir politikos balansuojantys valdininkai, tikrai nebūna visiškai sveiki.

Saša mirkstelėjo man. Pasakė:

- Tfu tfu. Vandeniūlio pagėrė, dietos pasilai-
kė...

- Karlsbade? - akiai paklausiau aš.

Ir vėl pataikiau.

- Taip, kaip visada... - Štai dabar aš Sašai ta-
pau visai "savas". Jo jau nebejaudino nei mano
judėjimo laisvė, nei tas faktas, kad jis manęs
nepažinojo. Atkimšęs butelį ir sau, Saša pa-
klausė: - Girdėjai anekdotą apie funkcionalą
ginekologą?

- O ką? - miglotai paklausiau aš.

- Funkcionalas ginekologas įbėga į kolegų
kabineta ir sako: "Eik paskui mane! Turiu tokią
pacientę..."

Visa klubinių anekdotų bėda ta, kad jie per-
dirbti iš paprastų. Ir net nebūdamas nei išpro-
tėjusiu Hario Poterio, nei kompiuterinių žaidi-
mų, nei - apsaugok Viešpatie - repo muzikos
gerbėju, tu vis tiek žinai visus tuos anekdotus.
Įrašyk vietoj Čiapajevo Poterį, o vietoje Petkos
- Roną, vietoje Pugačiovos - Timatį arba Dec-
lą³. Taip jie visi ir kuriami....

³ Timatis (Timūras Ildarovičius Junusovas, g.
1983m.) ir Declas (Kirilas Aleksandrovičius Tolmac-

